

Kärkölän kunnan talouden vakauttamisohjelma 2025 - 2027

Kunnanhallitus 19.02.2024 § 31

Valmistelijat kansliapäällikkö jouni.nieminen@karkola.fi, puh. 044-770 2206
taluspäällikkö markus.saarikivi@karkola.fi puh. 044-770 2213

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 § 221 käynnistää talouden vakauttamisohjelman valmistelun vuoden 2024 alussa ja nimesi kunnan johtoryhmän vastaamaan tehtävästä sekä raportoimaan valmistelun etenemisestä kunnanhallitukselle.

Johtoryhmä aloitti vakauttamisohjelman valmistelun 1.2.2024.

Kunnan talouskehitys on ollut myönteinen, mutta tulevaisuuden näkymät ovat ennusteiden mukaan vaikeampia. Kunnalla on kertyneitä ylijäämiä, mutta kiinteistöohjelman toteuttamisen yhteydessä osa ylijäämistä voi kulua arvonalennuksiin tai korjaus- ja purkukustannuksiin. Muun operatiivisen toiminnan tulisi suunnitelmavuosina pysyä ylijäämäisenä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tulee vuosikatteen parantua 500 000 euroa vuositasolla.

Tavoiteltavaa tulosparannusta haetaan tulojen lisäämisellä, toimintaa tehostamalla ja kustannuksia karsimalla. Vakauttamisohjelmassa pyritään välttämään palvelujen heikentäminen ja henkilöstömitoituksen supistukset.

Talouden vakauttamisohjelman valmistelussa tarkastellaan vaihtoehtoisia toimintamalleja ainakin seuraavilla osa-alueilla:

- kiinteistöohjelma
- Huovilan puisto
- uimahalli
- liikuntapaikat
- metsien hoito
- ulkoiset vuokrat

Talouden vakauttamisohjelman valmistelun aikataulussa otetaan huomioon vuoden 2025 talousarviovalmistelu.

Ulkopuolisen konsultin käytöstä valmistellaan esitystä.

Esittelijä pormestari Markku Koskinen

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää merkitä lähetekeskustelun tiedokseen.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku Muutoksenhakukielto

Kunnanhallitus 02.09.2024 § 145

Valmistelija kansliapäällikkö jouni.nieminen@karkola.fi, puh. 044-770 2206

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 § 221 käynnistää talouden vakauttamisohjelman valmistelun vuoden 2024 alussa ja nimesi kunnan johtoryhmän vastaamaan tehtävästä sekä raportoimaan valmistelun etenemisestä kunnanhallitukselle.

Johtoryhmä aloitti vakauttamisohjelman valmistelun 1.2.2024, joka koskee kunnan kaikkia toimialoja, toimintayksiköitä ja toimintoja. Luottamus-toimielimet osallistuvat valmisteluun työpajoissa ja seminaareissa.

Vakauttamisohjelman valmistelun toimenpiteitä:

- henkilöstösuunnitelman laatiminen ja -kyselyiden toteuttaminen
- kiinteistöohjelman valmistelemine
- ruoka- ja siivouspalvelujen resurssitarveselvitys on teetetty
- perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen resurssikartoitus teeteään
- hallintosäännön valmistelu ulkoisen kumppanin kanssa
- Työkykyjohtaminen muutoksen mahdollistaja -hanke
- käyttöomaisuuden tase-erittelyn selvitys on tekeillä
- Huovilan puiston kehittämissuunnittelu
- uimahalli kustannustason selvitys
- liikuntapaikkaselvitys
- metsäomaisuuden hallinnan suunnittelu
- ulkoisen vuokraustoiminnan kehittäminen.

Valmistelun eteneminen

Talousarvion laadintaohjeessa vuodelle 2025 esitetyssä raamilaskelmassa tilikauden tulos on 965 000 euroa alijäämäinen. Ilman kaikkia toimialoja ja toimintayksiköitä koskevia tasapainottamistoimia tulisi vuosina 2025–2027 kertymään arviolta noin 3 miljoonaa euroa alijäämää.

Tekninen toimi on teettänyt selvityksen resurssitarveselvityksen sekä valmistellut kiinteistöohjelmaa, metsäomaisuuden hallintaa, metsien hoitosuunnitelmaa ja ulkoisen vuokrauksen kehittämistä.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen resurssikartoitus esitellään sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle syyskuun alussa.

Huovilan puiston ja uimahallin osalta on selvitetty kustannusten ja tuottojen muodostumista.

Hallinnossa laaditaan henkilöstösuunnitelma, jonka valmisteluun henkilöstö ja toimialat osallistetaan Työkykyjohtaminen muutoksen mahdollistaja -hankkeessa.

Vakauttamisohjelman etenemistä käsitellään kunnanhallituksen syyskuun kokouksissa ja ohjelma esitellään kunnanvaltuustolle 11.11.2024.

Esittelijä pormestari Markku Koskinen

Päätösehdotus Kunnanhallitus merkitsee talouden vakauttamisohjelman valmistelun tilannekatsauksen tiedoksi.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Kunnanhallitus 23.09.2024 § 160

Valmistelija

kansliapäällikkö jouni.nieminen@karkola.fi, puh. 044-770 2206
taluspäällikkö markus.saarikivi@karkola.fi puh. 044-770 2213

Valmistelun eteneminen

Talousarvion laadintaohjeessa vuodelle 2025 esitetyssä raamilaskelmassa tilikauden tulos on 965 000 euroa alijäämäinen. Ilman kaikkia toimialoja ja toimintayksiköitä koskevia tasapainottomistoimia tulisi vuosina 2025–2027 kertymään arviolta noin 3 miljoonaa euroa alijäämää.

Tekninen toimi on teettänyt selvityksen resurssitarveselvityksen sekä valmistellut kiinteistöohjelmaa, metsäomaisuuden hallintaa, metsien hoitosuunnitelmaa ja ulkoisen vuokrauksen kehittämistä.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen resurssikartoitus on esitelty sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle sekä hallitukselle syyskuun alussa.

Valtuustoseminaari pidettiin 12.9.2024 toimitiloista ja taloudesta.

Henkilöstölle on toteutettu kysely talouden vakauttamisen toimenpiteistä 3.9.–18.9.2024 välisenä aikana.

Käyttöomaisuuden tase-erittelyn selvityksen perusteella taseessa on tunnistettu alaskirjattavaa, joka vähentäisi poistoja tulevina vuosina.

Huovilan puiston ja uimahallin osalta on selvitetty kustannusten ja tuottojen muodostumista. Huovilan puiston osalta valmistelussa on selvitetty myös tuottojen lisäämistä tapahtumien pysäköinnin muuttamista maksulliseksi.

Lisäksi on tunnistettu potentiaalisia säästökohteita mm. ympäristötoimen palveluostoista, ICT-palveluostoista sekä talous- ja palkkahallinnon järjestämiskustannuksista.

Valtionosuuksien ja verotulojen ennusteita on päivitetty ja kunnan korkokulujen laskentaa korjataan tulevan vuoden korkoennusteiden tarkentuessa. Kuntaliitto jakaa seuraavat ennusteet syyskuun aikana.

Konsultti on toimittanut ensimmäisen luonnoksen uudesta hallintosäännöstä ja sitä käsitellään johtoryhmässä 23.9.2024. Kuntaliiton hallintojuristien kanssa on neuvoteltu hallintosäännön muutoksen ennakkotapausluonteesta ja kuntaliitto tukee muutosvalmistelua.

Kunnanhallitus päätti 2.9.2024 käynnistää koko kunnan henkilöstöä koskevan yhteistoimintaneuvottelun. Neuvotteluesitys on annettu 17.9.2024 ja neuvottelut käynnistyvät 23.9.2024 ja päättyvät viimeistään 3.11.2024.

Talouden vakauttaminen edellyttää rakenteellisia ja pysyviä muutoksia kunnan organisaatiossa, palvelutuotannossa ja tehtävissä. Arvioinnin kohteena ovat myös palvelutuotantoa tukevat hallinnolliset tukitoiminnot samoin kuin kunnan johtamisjärjestelmä.

Tehtävien uudelleen järjestelyt sekä mahdollisesti päättyvät tehtävät ratkeavat neuvottelujen edetessä. Ratkaisuja haetaan määräaikaisten päättyemisillä, tehtävien täyttämättä jättämisillä sekä irtisanomisilla.

Hallinnossa on käynnistetty henkilöstösuunnitelman laatiminen, jota valmistellaan yhteistyössä toimialojen kanssa.

Kunnanhallitus ohjaa vakauttamisohjelman valmistelua kokouksissaan ja päättää ohjelman esittelystä kunnanvaltuustolle 11.11.2024.

Esittelijä	pormestari Markku Koskinen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee talouden vakauttamisohjelman valmistelun tilannekatsauksen tiedoksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Muutoksenhaku	Muutoksenhakukielto

Kunnanhallitus 04.11.2024 § 212
30/02.02.00/2024

Valmistelijat kansliapäällikkö jouni.nieminen@karkola.fi, puh. 044-770 2206
talouspäällikkö markus.saarikivi@karkola.fi puh. 044-770 2213

Vakauttamisohjelman tarkoitus

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 käynnistää talouden vakauttamisohjelman valmistelun vuoden 2024 alussa ja nimesi kunnan johtoryhmän vastaamaan tehtävästä sekä raportoimaan valmistelun etenemisestä kunnanhallitukselle.

Kunnan talouskehitys on ollut myönteinen, mutta tulevaisuuden näkymät ovat ennusteiden mukaan vaikeampia. Kunnalla on taseessa kertyneitä ylijäämiä, mutta toimitilaohjelman toteuttamisen yhteydessä osa ylijäämistä kuluu arvonalennuksiin tai korjaus- ja purkukustannuksiin. Muun operatiivisen toiminnan tulee suunnitelmavuosina 2025-2027 pysyä ylijäämäisenä.

Tulosparannusta on perusteltua hakea tavoittelemalla tulojen lisäystä, toimintaa tehostamalla ja kustannuksia karsimalla. Vakauttamisohjelman valmistelussa tavoitteena on välttää palvelujen heikentäminen ja henkilöstömitoituksen supistukset.

Kunnan taloudellinen tilanne lokakuussa 2024

Kunnan taloudellisen tasapainon tarkastelussa tärkein mittari on vuosikatteen riittävyys. Talous on rahoituksen näkökulmasta tasapainossa, kun

vuosikate riittää kattamaan kaikki investoinnit. Pitkällä aikavälillä vuosikatteella tulisi lisäksi kattaa myös lainojen lyhennykset.

Kunnan vuoden 2023 tilikauden tulos oli 169 885 euroa ylijäämäinen ja kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2023 lopussa oli 7,2 miljoonaa euroa, joka on 1 751 euroa asukasta kohden (4 111 asukasta 31.12.2023). Kunta-konsernin kumulatiivinen ylijäämä oli 4,9 miljoonaa euroa, 1 192 euroa asukasta kohden.

Kuntalaki edellyttää, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja, että kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kriisikuntakriteereissä otetaan huomioon konsernin alijäämän lisäksi konsernituloslaskelman vuosikatteen suhde poistoihin, veroprocentin suhde muihin kuntiin, konsernin velkojen ja vuokravastuiden suhde muihin kuntiin ja konsernin lainanhoitokate.

Kunnalla on kertynyttä ylijäämää, johon perustuen voidaan ennakoida, ettei alijäämään liittyvä kriisikuntakriteeri täyty suunnitelmakaudella. Vuosikatteen tulisi kattaa suunnitelmakaudella vähintään 80 % poistoista. Kriteerin osalta kunnan tilanteen arvioidaan olevan haasteellinen.

Tuloveroprosentti pyöristettiin sote-uudistuksen jäljiltä 9,4 %:n ja se on kriisikuntakriteerien mukaan lähellä ylärajan täyttymistä.

Kunnan lainan määrä 31.12.2023 oli noin 22,0 miljoonaa euroa. Lainakannan arvioidaan nousevan 25,0 miljoonaan euroon vuoden 2024 loppuun mennessä. Valmisteilla olevan taloussuunnitelmaluonnoksen 2025-2027 investointiohjelmassa on suunnitelmakaudelle noin 1,79 miljoonan euron investointivaraukset.

Suuret investointien päättyessä lainamäärän kasvu pysähtyy ja lainojen lyhennykset pienentävät pitkäaikaisten lainojen määrää. Kunnan velat suhteutettuna asukasmäärään ovat kasvaneet ja suunnitelmakaudella velat ja vuokravastuut asukasta kohden asettuvat kriisikuntakriteerien kannalta ylärajalle.

SOTE-uudistus vaikuttaa pysyvästi kuntien talouden tasapainoon. Vaikutus kunnan valtionosuuksiin ja verorahoitukseen on erittäin merkittävä. Vuoden 2025 talousarvion valmistelussa verotuloja on arvioitu tilitettäväksi kunnalle noin 11,4 Meur.

Verorahoitukseksi lasketaan kunnissa myös valtionosuudet, jotka ovat kunnassa laskeneet yli 85 % SOTE-uudistuksen jälkeen. Kärkölän kunnan valtionosuuksien lasku jatkuu edelleen.

Valtiovarainministeriön lokakuussa 2024 julkaisemassa kuntatalousohjelman painelaskelmassa arvioidaan Kärkölän kunnalle kertyvän valtionosuuksia vuonna 2025 vain 876 000 euroa, joka on noin 349 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan vuonna 2026 kunnan valtionosuus muuttuu 132 000 euroa negatiiviseksi ja myös vuoden 2027 valtionosuus on VM:n painelaskelmassa 114 000 euroa negatiivinen.

Vuonna 2022 kunnan verorahoituksesta noin 66 % tuli verotuloista ja 34 % valtionosuuksista. Vuonna 2024 vastaavat osuudet olivat verotuloista 90 % ja valtionosuuksista 10 %.

Talousarvion laadintaohjeessa vuodelle 2025 esitetyssä raamilaskelmassa tilikauden tulos on 965 000 euroa alijäämäinen. Ilman kaikkia toimialoja ja toimintayksiköitä koskevia tasapainottamistoimia tulisi vuosina 2025-2027 kertymään arviolta noin 3 miljoonaa euroa alijäämää.

Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi

Johtoryhmä aloitti vakauttamisohjelman valmistelun helmikuussa 2024, joka koskee kunnan kaikkia toimialoja, toimintayksiköitä ja toimintoja. Luottamustoimielimet ovat osallistuneet valmisteluun omissa työpajoissaan ja seminaareissa.

Tekninen toimi on teettänyt ruoka- ja siivouspalvelujen resurssitarveselvityksen, valmistellut toimitilojen valtuuston hyväksyttäväksi, käynnistänyt metsien hoitosuunnitelman valmistelun ja kehittänyt ulkoista vuokrausta.

Sivistystoimialalla esiteltiin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen resurssikartoitus syyskuussa sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle. Lisäksi Huovilan puiston ja uimahallin kehittämistoimina on tehty selvitys kustannusten ja tuottojen muodostumista.

Hallinnossa laaditaan henkilöstösuunnitelma, jonka valmisteluun henkilöstö ja kaikki toimialat osallistetaan työkykyjohtamisen hankkeessa.

Hallinnossa on yhteistyössä kehitetty palvelukeskuskumppani Provincian kanssa talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseja kustannustehokkuuden lisäämiseksi. Lisäksi kunta osallistuu lisäksi uuden taloushallinnon järjestelmän pilottikehittämiseen Softwave Oy:n hankkeessa.

Tietohallinnon kustannuskehityksen hallinnan ja ennustettavuuden parantamiseksi kunta on käynnistänyt neuvottelut ICT-palvelutuotantosopimusten uusimiseksi.

Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa kaikilla toimialoilla on suunniteltu lukuisia pienempiä talouden tasapainotustoimenpiteitä, mutta tunnistetut toimenpiteet eivät yksistään riitä talouden tasapainottamiseksi. Laajan ja pitkäkestoisen talouden vakauttamisohjelman toteuttaminen on tarpeen.

Yhteenveto keskeisistä vakauttamisohjelman valmistelun aikana on tehdyistä toimenpiteistä:

- henkilöstösuunnitelman laatiminen
- henkilöstökyselyiden toteuttaminen
- työkykyjohtamisen hankkeen käynnistäminen
- yhteistoimintaneuvottelujen käynnistäminen
- talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien kehittäminen kustannustehokkuuden lisäämiseksi
- ICT-palvelutuotannon sopimusten uusiminen

- toimitilaohjelman valmisteleminen
- ruoka- ja siivouspalvelujen resurssitarveselvitys
- perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen resurssikartoitus
- hallintosäännön valmistelu ulkoisen kumppanin kanssa
- Huovilan puiston kehittämissuunnittelu
- uimahalli kustannustason selvitys
- liikuntapaikkaselvitys
- ulkoisen vuokraustoiminnan kehittäminen.

Esittelijä

pormestari Markku Koskinen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se päättää hyväksyä talouden vakauttamisohjelman liitteen mukaisena.

Vakauttamisohjelmaa on tarkasteltava pitkävaikutteisena toimintaa ohjaavana suunnitelmana vuositason talouden ja toimenpiteiden suunnittelussa. Ohjelma on suunnitelma toimenpiteistä, jotka päätetään normaalissa hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä erikseen. Myös tämän ohjelman valmistelun aikana laaditut alustavat ennakkovaikutusten arvioinnit täsmentyvät erillispäätösten tarkemmassa valmistelussa.

Päätös

Pormestari muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se päättää hyväksyä talouden vakauttamisohjelman liitteen mukaisena.

Vakauttamisohjelmaa on tarkasteltava pitkävaikutteisena toimintaa ohjaavana suunnitelmana vuositason talouden ja toimenpiteiden suunnittelussa. Ohjelma on suunnitelma toimenpiteistä, jotka päätetään normaalissa hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä erikseen. Myös tämän ohjelman valmistelun aikana laaditut alustavat ennakkovaikutusten arvioinnit täsmentyvät erillispäätösten tarkemmassa valmistelussa.

Lisäksi kunnanhallitus esittää, että kansliapäällikkö valtuutetaan tekemään teknisluontoiset korjaukset ohjelmaan.

Muutettu päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto